

**Краматорська загальноосвітня школа-інтернат І-ІІ ступенів № 3
Краматорської міської ради Донецької області**

Виховна година

Тема: «Бережи довкілля!»

(4 клас)

**Підготував та провів
вихователь Крутіков О.Ю.**

Тема: «Бережи довкілля!»

Виховна година 4 клас

Мета: узагальнити знання учнів про значення природи у житті людей та їх вплив на навколишнє середовище. Ознайомити із заходами по охороні природи в Україні та у своїй місцевості. Виховувати любов до природи та бережливе ставлення до неї. Формування екологічної культури.

Очікуванні результати : дбайливе та бережливе ставлення учнів до природи

Методи роботи : бесіда, розповідь, моделювання, рольова гра, презентація.

Форми роботи : індивідуальні, групові, робота в парах.

Обладнання: плакати з охорони природи, ілюстрації із зображенням природник краєвидів, книжна виставка « Природа - твій друг» (на якій представлені книги на захист природи рідного міста).

Хід заходу

I. Актуалізація знань учнів та повідомлення теми .

Весняний день — прозорий, голубий.

Навколо пахне ніжним білим цвітом.

Під вікнами туркочуть голуби.

Щебечуть на подвір'ї жваві діти.

Душа чутлива, мов ота струна.

До барв весняних, запахів та звуків.

Так може чарувати лиш весна .

Після холодних місяців розлуки.

Весна! Як ми любимо цю пору пробудження природи. З дитячих років ми звикаємо до її чарівної краси. Ми любимо блукати в лісі, полі, відпочивати на річці. Дивимось на квіти, дерева, тварин. Радіємо спілкуванню з природою, милуємось

її красою.

Але вже сьогодні дорослих і дітей турбують відомості про те, що ми вдихаємо забруднене повітря, вживаємо їжу з різними домішками, шкідливими для людського організму, п'ємо таку ж погану воду. До того ж, примушуємо страждати разом з нами рослини і тварин. Що ж буде далі?

Що стане з природою?

Як позбавитись від бід які насуваються на нас?

Задуматись над цими питаннями, зрозуміти, що робити, і почати активно діяти допоможе нам сьогоднішній урок, темою якого буде «Збереження природи рідного краю».

II. Вивчення нового матеріалу.

1. Розповідь з елементами бесіди про значення природи у житті людини та про негативний вплив людини на природу.

—Що ж таке природа?

—А чи зможуть люди жити без природи? Людина — частина живої природи. Вона живе серед природи і бере від неї все необхідне для життя: повітря, воду, продукти харчування, корисні копалини.

— Для чого це все їй?

Колись давно люди брали від природи всього набагато менше. У них не було ні фабрик, ні заводів, ні сучасних жител. Життя давніх людей залежало від «капризів» природи,

Наприклад, якщо полювання було невдалим, доводилось голодувати. Сильні морози чи засуха погрожували загибеллю.

Але поступово багато чого змінилось. У людей з'явилися поля і ферми, заводи і тепле житло, машини і багата іншого. І людям здається, що вони сильніше за мудру природу. Озброївшись могутньою технікою, люди вирішили, що можуть підкорити собі природу. Пройшов час, і вони побачили, що це не так.

— До чого ж призвело так зване підкорення природи?

Це призвело до забруднення повітря і води, руйнування ґрунту, загибелі лісів, зникнення багатьох видів тварин і рослин.

— І що ж зрозуміли люди?

Люди зрозуміли, що вони тисячами ниток зв'язані з природою і так само залежать від неї, як дерево від коренів. І якщо вони доведуть природу до загибелі, то й самі не зможуть жити.

Ви це повинні знати і пам'ятати, адже через якийсь десяток років ви будете дорослими і від вашого ставлення до природи, збереження її багатств залежатиме її краса і неповторність. А також, чи буде наша планета здоровою, а отже і люди на ній.

— Як же впливають на людей, рослин, тварин забруднення повітря, води, ґрунту? Багато рослин і тварин зовсім зникли через хижацьке винищення їх людиною. Уже ніхто ніколи не побачить дикого бика — тура, дикого кабана — тарпана. Під загрозою зникнення опинились: кіт лісовий, зубр, хохуля, тхір степовий, беркут. Лише в Україні нараховується більше 150 видів рідкісних і зникаючих тварин та понад 200 видів рослин.

— А що стало причиною зникнення рослин і тварин, ви дізнаєтесь, виконавши практичну роботу.

Практична робота.

Порівняти малюнки та записати чинники, що призвели до знищення природи.

— Який же висновок ми можемо зробити?

Усе в природі взаємопов'язане. Не стало рослин, не стяло чим живитись тваринам, де будувати житло, де ховатись.

3. Розповідь з елементами бесіди про заходи по охороні природи.

— Що треба робити, щоб оздоровити природу?

Потрібно охороняти від забруднення повітря, воду, ґрунти.

— Чим забруднюється навколишнє середовище?

— Природа забруднюється відходами фабрик, заводів, тваринницьких ферм, неочищеними каналізаційними водами, сміттям, газами, які викидають у повітря автомобілі.

— Що робиться для того, щоб не забруднювати природу?

— Будуються очисні споруди на фабриках і заводах, щоб у повітря і воду не потрапляли шкідливі речовини. Автомобілі переводять на газове паливо. В містах для перевезення пасажирів все більше використовується тролейбус, трамвай, метро, тобто машини, які працюють на електроенергії і в повітря не викидаються шкідливі гази.

— А що робиться для того, щоб зберегти і примножити рослинний і тваринний світ?

Заборонене суцільне вирубування лісів. Заготовка деревини ведеться тільки у спеціально відведених місцях. На вирубаних територіях насаджуються нові ліси.

Полювання на диких тварин ведеться тільки за спеціальним дозволом мисливських господарств.

Вчені вивчають, кількість яких рослин і тварин зменшилась, а які перебувають на межі зникнення. Такі рослини і тварини заносять до Червоної книги.

— Як ви думаєте, чому книга, в яку записують рідкісні та зникаючі рослини і тварини називають Червоною?

Червоною книга названа тому, що червоний колір — це сигнал, який попереджає про небезпеку, що нависла над великим багатством природи — рослинами і тваринами. Ця книга звертається до людей зі словами: «Зупиніться! Подумайте, що робите і до чого це призведе!»

— А які ви ще знаєте рослини і тварини, занесені до Червоної книги? Рослини — лілія лісова, підсніжник звичайний, вовчі ягоди, конвалія, сон-трава велика. Тварини: лелека чорний, орел степовий, зубр, кіт лісовий, дрохва.

Проте занести рідкісні й зникаючі тварини та рослини у Червону книгу — лише частина справи. Потрібно ще багато робити для їх охорони і збереження. У справі охорони і збереження природи велика заслуга належить заповідникам, які створені й працюють у нашій країні. У різних куточках України є 13 заповідників. — Який ви знаєте заповідник на території нашої області?

4. Розповідь про заповідники свого краю.

Указом Президента України в 1996 році на території Донецької області створено національним природний парк «Святі гори».

— Для чого він створений?

Він створений з метою охорони природного різноманіття, дуже гарних і рідкісних рослин, проведення наукових досліджень.

Закріплення вивченого матеріалу.

1. Театралізована композиція «Природа просить допомоги». (Додаток1).

а. Бесіда про роль молодших школярів у справі охорони природи та про правила поведінки у природі.

— А який же внесок у справу охорони, природи можуть зробити молодші школярі?

Робота в групах.

Учням пропонуються картки: повітря, ґрунт, вода, рослини і тварини.

Завдання. Внести свої пропозиції, щодо збереження природних компонентів.

Повітря.

• Ходити частіше пішки, менше користуватись транспортними засобами, та ким чином зміцнюючи м'язи.

• Не спалювати листя. Із старих листків та стебел готувати компост.

• Бути охайним зі своїми речами. На виготовлення їх витрачені не лише

• природні ресурси, а й праця людей.

• Намагайтеся не включати зайві електричні прилади. Економте

електроенергію.

Вода.

- Не засмічувати водойми, не кидати сміття та різний непотріб.
- Розчищати водойми, стежити за чистотою берегів річок.
- Економно використовувати воду коли миєш посуд, чистиш зуби. Закривай щільно водопровідні крани.

Грунт.

- Насаджувати дерева і кущі.
- Виносити сміття на сміттесховища.
- Засівати круті схили травною.

Рослини.

- Брати участь в озелененні міста .
- Не рвати квітучих рослин в лісі й на луках.
- Збирати лікарські рослини.
- Вирощувати кімнатні рослини.

Тварини.

- Виготовляти шпаківні, годівнички для птахів.
- Заготовляти корм для птахів.
- Виявляти і охороняти мурашники.
- Допомогати дорослим у заготівлі сіна для диких тварин.

І найголовніше що ми повинні запам'ятати?

Не завдавати шкоди природі.

Усіх дітей вчать вдома і у школі, що природу треба любити і берегти. Звідки ж тоді беруться поламани дерева на подвір'ях будинків, купи сміття на березі озера чи річки, оберемки підсніжників у руках?

- Чому люди чинять лихо природі? Можливо, вони не розуміють, чому забороняється робити ті чи інші вчинки?

Давайте подумаємо, як потрібно поводитись у природі, щоб не завдавати їй шкоди.

Правило № 1.

- Не ламати кущів та дерев.
- Рослина — жива істота, кожен листочок виділяє в повітря кисень, необхідний для дихання тваринам і людям.

Правило № 2.

- Не пошкоджувати кору дерев.
- Це дуже їм шкодить. Із нанесеної рани витікає сік, через неї у дерево можуть проникнути мікроорганізми.

Правило № 3.

- Не ламати квітучих рослин.
- Кожна зірвана квітка — це комашка, яка залишилась без їжі, це насіння, з якого не виросла рослина Від нашої звички зривати гарні рослини багато з них опинились під загрозою зникнення.

Правило № 4.

- Не ловити комах. Не знищувати павуків, жаб, ропух, змії і вужів.
- Комахи запліднюють рослини. Павуки, жаби, змії, мурахи знищують шкідливих комах.

Правило № 5.

- Не ловити диких тварин і забирати їх додому.
- Дикі тварини не можуть жити у неволі. Вони загинуть.

Правило № 6.

- Не руйнувати гнізда і не зачіпати їх.
- Порухнені гнізда птахи покидають. З яець, які там були, вже не вилупляться пташенята.

Правило № 7.

- Не розводити багаття в лісі чи на луках.
- Пожежа, яка може виникнути від залишеного багаття, знищує рослини і тварин, спричиняючи іноді стихійні лиха.

Правило № 8.

- Не залишати сміття на природі.
- Не викидати його у водойми. Цим не тільки забруднюєте воду, а й завдаєте біди людям, які можуть отримати травми під час купання.

Правило № 9,

- Не рвати в лісі чи на луках квітучих рослин.
- Кожна зірвана квітка — це комашка, яка залишилася без їжі. Це втрачене насіння, з якого не виростуть нові рослини. Саме через нашу звичку їх зривати, гарні квіти стали рідкісними і зникаючими.

IV. Підсумок уроку. (Рефлексія)

— То що найголовніше ми маємо запам'ятати?

Природа — наш дім. Ми повинні бути жителями, які примножують, а не руйнують багатство свого дому.

Діти пам'ятайте!

Земля – не рабиня наша, а мати,

Сонце – не вітчим , а рідний батько

Ліси – наші брати ,

Річки – сестри.

А ми нашій планеті не тимчасові мешканці, а мудрі господарі.

Як підсумок уроку бібліотекарем школи була проведена презентація книги «Чепурик – захисник довкілля» які були подаровані для учнів 1-4класів КАПТ 052810 , та видані учням.

ПРИРОДА ПРОСИТЬ ДОПОМОГИ

Дійові особи: троє ведучих. Водомут, Міцносвист, Пташкогуб. лісові мешканці Дятел, Лелека, Пролісок, Ромашка. Калина.

Декорації. імітований весняний ліс.

На сцені імітований ліс. Ідуть хлопчик і дві дівчинки. Звучить мелодійно музика.

1-а дівчинка.

Йде весна- красна в зеленій хустинці.

Несе весна-красна у скрипці гостинці. Хлопчик.

Ягням — травицю,

Гусенят — водицю. 2-а дівчинка.

Каченят — ряску,

А малятам — ласку. 1-а дівчинка.

Доброго ранку! — травам росистим. Хлопчик.

Всі.

Людям усім і усьому прекрасному!

З криком і шумом на сцену вбігають хулігани Водомут, Пташкогуб і Міцносвист. Костюми: у Водомута через плече герлянда з консервних бляшанок, чи пластикових упаковок. Одягнений він у штани з великими карманами, з яких стирчить різне сміття. У Міцносвиста на шиї свисток. У Пташкогуба — рогатка.

Дівчинка. Ви хто такі?

Водомут. Я Водомут, порушник спокою річок та озер.

Пташкогуб. Я Пташкогуб, розорювач пташиних гнізд,

Міцносвист. Я Міцносвист, порушник лісової тиші.

1-а дівчинка. Чому ви галасуєте в лісі?

Водомут. Це хіба галас? А нумо, Міцносвисте, свисни як слід!

Міцносвист хоче свиснути, та хлопчик забирає у нього свисток і попереджує, «Поводьтеся як слід!»

Всі троє (збиваються}. Ми... Ми не знали.. Не знаємо...

2-а дівчинка. Пояснюю Діти, допоможіть мені та поясніть, як потрібно вести себе в лісі? (Звертається до глядачів).

Хлопчик. Ліс — це дім для багатьох тварин і птахів, а в чужому дому не галасують. Зараз багато птахів сидять на гніздах, висиджують пташенят. У багатьох звірів малюки, а ви влаштували галас, принесли в ліс музику...

1-а дівчинка. А ти. Пташкогубе, міг би бути гарним хлопчиком, якби вчився влучно стріляти не на птахах. Краще намалюй круг і тренуй око, кидаючи м'ячик в ціль.

2-а дівчинка. Не соромно тобі ображати маленьких пташечок, які приносять людям лише користь?

1-а дівчинка. Нумо ж, викинь рогатку і обіцяй ніколи Більше не носити її.

Пташкогуб. Обіцяю...

2-а дівчинка. Діти, а що робитимемо з Водомутом? Погляньте лише, скільки всякого сміття у нього. Це він і його друзі викидають в річку биті пляшки, консервні банки, пакети,.. Та й взагалі марнують оцю красу, яка оточує нас.

1-а дівчинка. Це через таких, як він, наш Миколка, коли купався в річці, порізав ногу.

Хлопчик. Та вони взагалі якісь дикі: прийшли з галасом, не привітались. (Хулігани хочуть тікати).

2-а дівчинка. Ні, ми вас так просто не відпустимо, Зараз же викиньте весь цей непотріб!

Приносять відра для сміття, куди викидають рогатку, свисток і все, що є у кишенях Водомута.

1-а дівчинка. Діти, як же нам їх покарати, щоб вони зрозуміли, як потрібно себе поводити?

Всі троє (збиваються). Друзі, пробачте, ми більше не будемо... Ми, чесне слово, більше не будемо. Ми вже зрозуміли... Якби ви нас запрошували на свої свята, ми б ніколи не чинили так.

Список використаної літератури

1. Артеменко М. Природа і естетичне виховання учнів. –К.: Радянська школа, 1995-15с.
2. На тихі води, на ясні зорі: краса природи в українській літературі : Зб. : для серед шк.. віку / Упоряд. Г. Ткаченко._ К.: Веселка, 2002.- 230с.: іл..
3. Хилько М.І, В.І. Кушерець Екологічна безпека України.-К.% знання, 2006.- 143с.
4. По страницам Красной книги г. Краматорска (Животный мир) Справочник.- г. Краматорск: 2010- 104с.
5. Остапко В.М. По страницам Красной книги г. Краматорска (Растительный мир): монографія/ В.М. Остапко, С.А. Приходько, В.А. Зеленская.- г. Краматорск: ДГМА, 2010- 104с.
6. В судьбе природы- судьба родного города.-г. Краматорск: 2002.-84с.